

การพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรม
การใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
สังกัดจังหวัดชัยภูมิ

Factor Analysis perception of risks behavior in the Internet
in Matthayomsueksa 4 Chaiyaphum Province.

นาฏยา วงษ์คำ¹
สมบัติ ท้ายเรือคำ²
บังอร กุมพล³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 1,000 คน จาก 20 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดการทำหน้าที่ของครอบครัว แบบวัดอิทธิพลของสื่อ แบบวัดความฉลาดในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค แบบวัดการควบคุมตนเอง แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง แบบวัดเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต และแบบวัดการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ที่มีความเที่ยงของแบบวัด เท่ากับ .779, .690, .735, .770, .721, .790 และ .681 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แบบมีตัวแปรแฝง (Latent Variable) ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่อิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ ที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ $\chi^2 = 311.95$, $df = 275$, $\chi^2/df = 1.134$ $p = .062$, CFI = .999, GFI = .977, AGFI = .970, RMSEA = .012, RMR = .014 2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ คือ เจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ คือ การทำหน้าที่ของครอบครัว ความเชื่อมั่นในตัวเองและตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเจตคติต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ คือ อิทธิพลของสื่อ ความฉลาดในการเผชิญและฟื้นฟูอุปสรรค และการควบคุมตนเอง ซึ่งตัวแปรในโมเดลทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรเจตคติต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ ได้ร้อยละ 72.30

คำสำคัญ : ปัจจัยเชิงสาเหตุ, การรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์, การวิเคราะห์เส้นทาง, โมเดลสมการโครงสร้าง

¹ มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Abstract

The purpose of this study was to develop and examine the validity of the causal model of risks behavior in the Internet in Matthayomsueksa 4 Students under the Educational Service Area Chaiyaphum and to study the influences of Internet Behavior Risk Perception, Self-Control, Self-confidence, Adversity Quotient, Attitude in internet, Functioning of the family and Media influence on attitudes toward risks behavior in the Internet in Matthayomsueksa 4 Students under the Educational Service Area Chaiyaphum. The sample consisted of 1,000 students from the 20 Chaiyaphum in the the Educational Service Area Chaiyaphum which enrolled in the second semester of the academic year 2012, selected by a multi-stage stratified random sampling technique. The tools used for the study were the measurements of attitudes toward Functioning of the family, Media influence, Adversity Quotient, Self-Control, self-confidence, Attitude in internet and Internet Behavior Risk Perception reliabilities at .779, .690, .735, .770, .721, .790, .681 respectively. Data were analyzed by latent variable of path analysis of structural equation modeling (SEM). The results of the study were as follows: 1) The causal model of perception of risks behavior in the Internet in Matthayomsueksa 4 Students under the Educational Service Area 30 was consisted with empirical data regarding $\chi^2 = 311.95$, $df = 275$, $\chi^2/df = 1.134$ $p = .062$, CFI = .999, GFI = .977, AGFI = .970, RMSEA = .012, RMR = .014 2) The variable directly affecting perception of risks behavior in the Internet was Attitude in internet. The variables both directly and indirectly affecting perception of risks behavior in the Internet were Media influence, Adversity Quotient and Self-Control and the variable indirectly affecting perception of risks behavior in the Internet was Functioning of the family and Self-Confidence. All variables could explain the variance of the perception of risks behavior in the Internet at 72.30 percent.

Keywords : The causal factors, perception of risks behavior in the Internet, path analysis, structural equation modeling

บทนำ

คนไทยในปัจจุบันรู้จักกับอินเทอร์เน็ตเป็นอย่างดี แม้กระทั่งผู้ใช้งานทั่วไปในปัจจุบันก็มีเว็บไซต์ส่วนตัวในรูปแบบต่างๆที่มีให้บริการกันฟรีๆมากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงาน การค้าขายหรือแม้กระทั่งสิ่งผิดกฎหมายก็สามารถหาใช้บริการได้บนอินเทอร์เน็ต แต่อินเทอร์เน็ตในปัจจุบันเป็นเหมือนกับโลกอีกโลกหนึ่งเลยทีเดียว (เวชยันต์ สังข์จ้อย. 2552 : 19) นับได้ว่าเป็นสื่อที่ช่วยทำให้มนุษย์มีเสรีภาพในการเปิดรับ มีประโยชน์และสามารถอำนวยความสะดวกในการค้นหาข้อมูลข่าวสารสำหรับมนุษย์ได้อย่างดีเยี่ยม หลายคนจึงเปรียบอินเทอร์เน็ตได้ว่าเป็นเหมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ (จิตติญาดา เทรียญมณี. 2548 : 1) นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นวัยที่อยู่ในวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิตเพราะเป็นวัยเชื่อมต่อระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ มีลักษณะบ่งบอกถึงความเป็นหนุ่มสาว ขณะเดียวกันพัฒนาการทางด้านอารมณ์ สังคม และจิตใจก็เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความสับสน ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ขาดความยับยั้งชั่งใจ ขาดประสบการณ์ ขาดทักษะในชีวิตที่สำคัญ ทำให้วัยรุ่นมีความเสี่ยงที่จะตัดสินใจกระทำหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมโดยไม่คำนึงถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของ (วิโรจน์ อารีกุล. 2553 : 91) ปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่พึงประสงค์ของวัยรุ่น ปัจจัยแรกคือ การควบคุมตนเอง เพราะการควบคุมตนเองเป็นลักษณะของบุคคลที่สามารถควบคุมอารมณ์และ

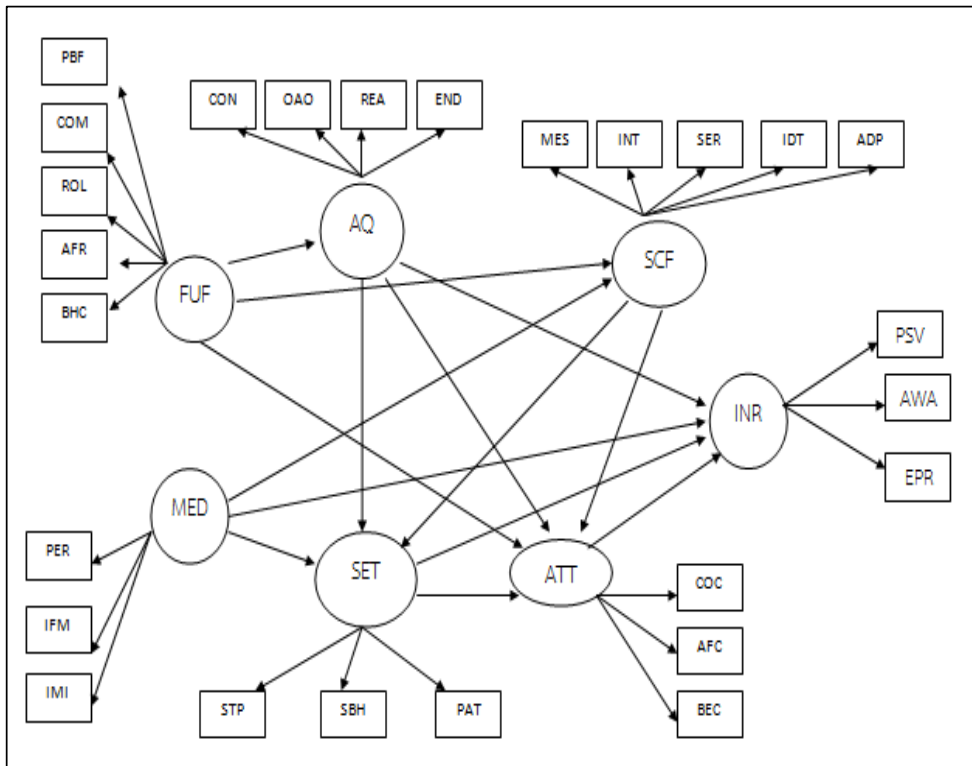
พฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีงาม และบรรลุตามที่ตนมุ่งหวังไว้ เพราะถ้าหากขาดการควบคุมตนเองจะก่อให้เกิดความเสี่ยงในการดำรงชีวิต ดังที่ท่านพุทธทาสภิกขุ (2531 : 48) ได้กล่าวถึงความทันสมัยแต่ไม่พัฒนาของสังคมไทยว่า ส่งผลให้เกิดความสับสนวุ่นวาย รวมถึงปัญหาทางสังคมในรูปแบบต่างๆ ที่มีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นจนเป็นที่วิตกของคนทั่วไป ความเสื่อมถอยของจริยธรรมและค่านิยมอันดีของคนไทย โดยเฉพาะบุคคลที่ประพฤตินั้นไม่เหมาะสม ซึ่งมีสาเหตุมาจากคนในสังคมขาดการควบคุมตนเอง อารี พันธมณี (2538 : 58) กล่าวถึงความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะนำบุคคลไปสู่ความสำเร็จสูงสุดของชีวิต สามารถปลูกฝังและส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ควรเริ่มปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก สถาบันแรกที่มีความสำคัญและบทบาทมากที่สุดก็คือ สถาบันครอบครัว ถือได้ว่าครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่สำคัญและบุคลิกให้แก่เด็ก โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูอย่างของพ่อแม่ เด็กที่มาจากการเล่นดูด้วยความรัก ความอบอุ่น มีผลต่อบุคลิกของเขาเมื่อโตขึ้น คือจะช่วยเหลือเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตัวเอง (จรรยา สุวรรณทัต. 2531 : 80) ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของ นวลศิริ เปาโรหิตย์, จันทมาศ ปรีชานุช และอรทัย ชื่นมนุษย์ (2520 : 197) กล่าวว่าประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากที่บ้านเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพและการปรับตัวของเด็ก ช่วยให้บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่ดีจะช่วยให้ตนเองมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันและในอนาคตนั้น เรามีความจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคที่ดี เพราะในอนาคตโลกหมุนอย่างรวดเร็วปัญหาต่างๆ ก็จะมาตาม จะต้องมีความสามารถที่จะจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น (ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์. 2545 : 104) จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิตพฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่นจะมีความรู้สึกนึกคิดเป็นของตนเอง สนใจสิ่งแปลกใหม่ ต้องประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 ได้แก่ การควบคุมตนเอง การฝ่าฟันอุปสรรค ความเชื่อมั่นในตนเอง การทำหน้าที่ของครอบครัว อิทธิพลของสื่อและเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมในลำดับต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ

สมมุติฐานการวิจัย

โมเดลเชิงสมมุติฐานปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ



หมายเหตุ

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร ดังนี้

FUF แทน การทำหน้าที่ของครอบครัว

PBS แทน การแก้ปัญหา

COM แทน การสื่อสาร

ROL แทน บทบาท

AFR แทน การตอบสนองทางอารมณ์

BHC แทน การควบคุมพฤติกรรม

MED แทน อิทธิพลสื่อ

PER แทน การรับรู้สื่อ

IFM แทน การเรียนรู้สื่อ

IMI แทน การเลียนแบบสื่อ

AQ แทน ความฉลาดในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค

CON แทน การควบคุมสถานการณ์ที่เป็นอุปสรรค

OAO แทน การรับรู้สาเหตุและความรับผิดชอบต้ออุปสรรค

REA แทน การรับรู้ถึงระดับอุปสรรค

END แทน ความอดทนต่ออุปสรรค

SET แทน ความสามารถควบคุมตนเอง

STP แทน การควบคุมตนเองด้านอารมณ์

SBH แทน การควบคุมตนเองด้านพฤติกรรม

PAT แทน ความอดทน

SCF แทน ความเชื่อมั่นในตนเอง

MES แทน ความมั่นคงทางจิตใจ

INT แทน ความกล้า

SER แทน การพึ่งตนเอง

IDT แทน ความเป็นตัวของตัวเอง

ADP แทน ความสามารถในการปรับตัว

ATT แทน เจตคติต่อการใช้อินเตอร์เน็ต

COC แทน ความรู้เชิงประเมินค่า

AFC แทน ความรู้สึก

BEC แทน แนวโน้มพฤติกรรม

PSY แทน มุมมองส่วนบุคคล

AWA แทน ความตระหนัก

EPR แทน ประสบการณ์การรับรู้

INR แทน การรับรู้ความเสี่ยง

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 5,659 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,000 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ประกอบด้วยตัวแปรแฝง 7 ตัวแปรโดยแบ่งเป็น

1. ตัวแปรแฝงภายในที่เป็นตัวแปรตาม คือ การรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (Internet Behavior Risk Perception: INR)
2. ตัวแปรแฝงภายในที่เป็นตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confident: SCF) การควบคุมตนเอง (Self-Control: SET) ความฉลาดในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient: AQ) เจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (Attitude: ATT)
3. ตัวแปรแฝงภายนอกที่เป็นตัวแปรอิสระ (Exogenous variable) ประกอบด้วยการทำหน้าที่ของครอบครัว (Functioning of the family: FUF) อิทธิพลของสื่อ (Media: MED)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

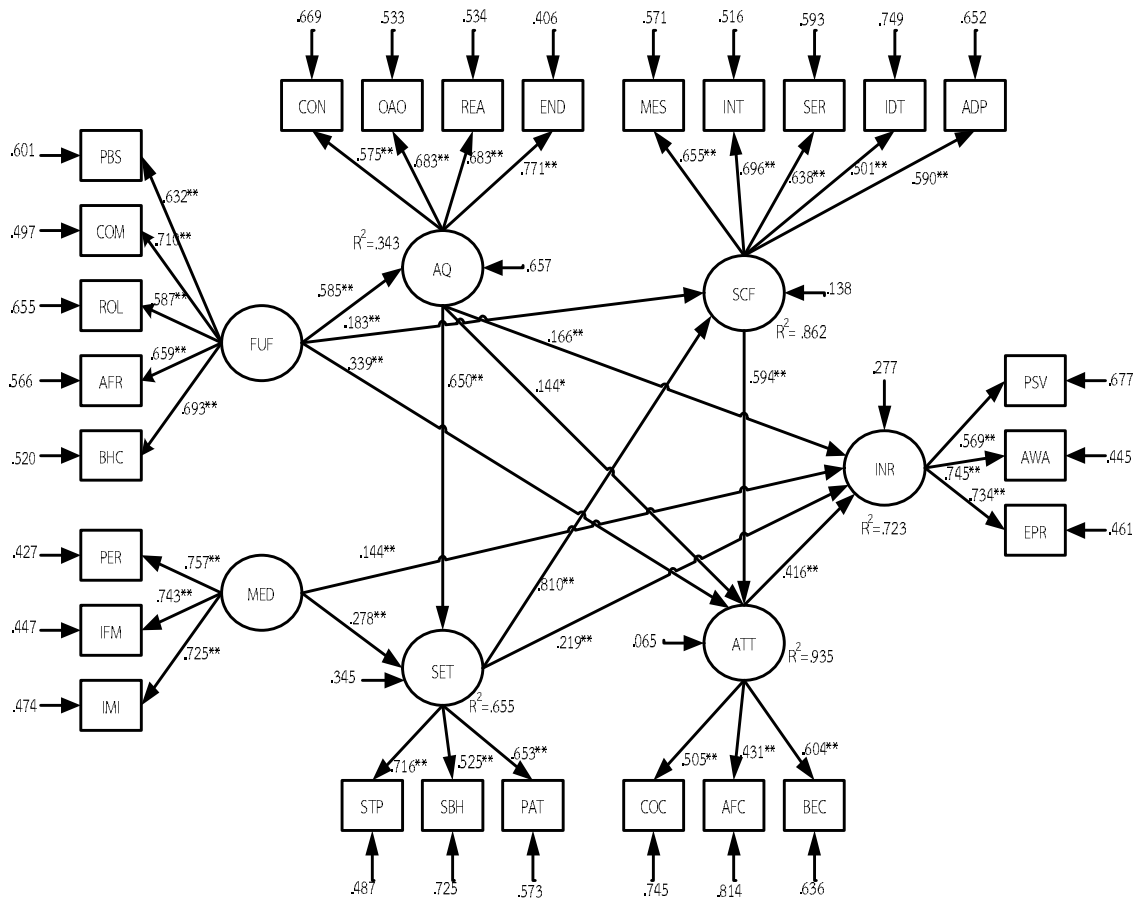
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 1 ฉบับ คือ ข้อคำถามวัดการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิแบ่งเป็น 7 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามการทำหน้าที่ของครอบครัว จำนวน 24 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .432-.751 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .779 ตอนที่ 2 แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อ จำนวน 15 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .326-.656 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .690 ตอนที่ 3 แบบวัดการควบคุมตนเอง จำนวน 15 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .402-.665 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .770 ตอนที่ 4 แบบวัดเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 15 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .386-.761 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .790 ตอนที่ 5 แบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 26 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .337-.751 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .721 ตอนที่ 6 แบบวัดความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค จำนวน 20 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .459-.749 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .735 ตอนที่ 7 ข้อคำถามการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ จำนวน 18 ข้อ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ .252-.664 ค่าความเที่ยงเท่ากับ .681

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างจากแบบวัด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดตัวแปรแฝง ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงที่ใช้ในการวิจัย
3. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Struction Equation Modeling: SEM) ด้วยสถิติการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) แบบมีตัวแปรแฝง (Latent Variable)

ผลการวิจัยผล

1. รูปแบบความสัมพันธ์ของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการรับรู้ความ เสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ไม่พึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ ดังภาพประกอบ 1



$\chi^2 = 311.95, df = 275, \chi^2 / df = 1.134, p = .062, CFI = .999, GFI = .977, AGFI = .970,$

$RMSEA = .012, RMR = .014$

ภาพประกอบ 1 ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรม

การใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยง พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยสามารถพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (χ^2) มีค่าเท่ากับ 311.95 ที่ค่าองศาอิสระ (df) เท่ากับ 275 (p-value = 0.62)

ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p = .062$) อัตราส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.134 ผ่านเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ (< 2) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาดัชนีวัดความกลมกลืนพบว่า GFI มีค่าเท่ากับ .977 AGFI มีค่าเท่ากับ .970 และ CFI มีค่าเท่ากับ .999 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($> .90$) RMR มีค่าเท่ากับ .014 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($< .20$) และ RMSEA มีค่าเท่ากับ .012 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ($< .08$) แสดงว่าโมเดลตามสมมุติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. จากการศึกษาโมเดลได้ค่าอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์โมเดล ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์

ตัวแปรตาม	AQ(E1)			SET(E2)			SCF(E3)			ATT(E4)			INR(E5)		
	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
FAM(K1)	.585**	-	.585**	.380**	.380**	-	.491**	.308**	.183**	.715**	.376**	.339**	.478**	.487**	-
MED(K2)	-	-	-	.278**	-	.278**	.225**	.225**	-	.134**	.134**	-	.260**	.117**	.144**
AQ(E1)	-	-	-	.650**	-	.650**	.526**	.526**	-	.456**	.313**	.144	.498**	.332**	.166**
SET(E2)	-	-	-	-	-	-	.810**	-	.810**	.481**	.481**	-	.419**	.200**	.219**
SCF(E3)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.594**	-	.594**	.247**	.247**	-
ATT(E4)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	.416**	-	.416**

หมายเหตุ : ** $p < .01$, * $p < .05$, TE=อิทธิพลรวม, IE=อิทธิพลทางอ้อม, DE=อิทธิพลทางตรง

ผลการวิเคราะห์แสดงปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ พบว่า ปัจจัย การทำหน้าที่ครอบครัว (FUF) อิทธิพลสื่อ(MED) ความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) การควบคุมตนเอง(SET) ความเชื่อมั่นในตนเอง(SCF) และเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (ATT) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) ได้ร้อยละ 72.30 โดยค่าอิทธิพลทุกค่าส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) มากที่สุด คือความฉลาดในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (AQ) ส่วนอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) มากที่สุด การทำหน้าที่ครอบครัว (FUF) และอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) มากที่สุด คือเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (ATT)

อภิปรายผล

โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การทำหน้าที่ของครอบครัว (FUF) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยง ต่อพฤติกรรม การใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) โดยส่งผ่านความฉลาดในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) เจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต(ATT) และความเชื่อมั่นในตัวเอง(SFC) ซึ่งส่งผลในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของชีวิตทำให้ครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการและความสมบูรณ์ของบุคลิกภาพของสมาชิกในครอบครัว หากเด็กมาจากครอบครัวที่ดี จะมีความรู้สึกนึกคิดและสามารถปรับตัวได้ดีกับสังคมนอกบ้าน ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของประณต คำฉิม (2543 : 6) กล่าวไว้ว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญยิ่งต่อพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่น เพราะไม่เพียงแต่จะทำหน้าที่เลี้ยงดู ปกป้องอันตราย ให้ความรักหรือส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น แต่ครอบครัวยังเป็นแหล่งปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อ ทักษะคิด และคุณลักษณะทางจิตใจหลาย ๆ ประการให้แก่เด็กและวัยรุ่นด้วย

2. อิทธิพลของสื่อ (MED) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรม การใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) โดยส่งผ่านการควบคุมตนเอง (SET) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวม พบว่ามีอิทธิพลในทางบวก ทั้งนี้เนื่องจาก ปัจจุบันสื่อมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งทั้งสิ่งที่เป็นสาระความรู้ และบันเทิงไปสู่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกฐานะ ทุกโอกาสและทุกหนทุกแห่งจนกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ถ้าสื่อจากแหล่งต่าง ๆ ได้ส่งเสริมให้ความรู้แนะนำการใช้อินเทอร์เน็ต จะทำให้นักเรียนรับรู้ความเสี่ยงต่อการใช้อินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ตามทฤษฎีของ โจเซฟ แคลปเปอร์ (ประมะ สตะเวทิน. 2540 : 141-146 ; อ้างอิงมาจาก Klapple. 1960) ที่อธิบายว่าเนื้อหาในสื่อมวลชนสามารถเป็นแรงเสริมเจตคติ ค่านิยม ปทัสถานความเชื่อของบุคคลที่รับข่าวสารได้นอกจากนี้วัยรุ่นเองก็มีแนวโน้มของการยอมรับว่าสื่อมีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรมทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลลักษณ์ ทองคำบรรจง (2553 : 98-101) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 3 พบว่าปัจจัยเชิงเหตุที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมติดอินเทอร์เน็ต ได้แก่ ปัจจัยภายนอก(ปัจจัยสภาพแวดล้อม) สัมพันธภาพในครอบครัวการควบคุมสื่ออินเทอร์เน็ตในครอบครัว และแบบอย่างของผู้ปกครองในการรับสื่อ กิจกรรมเหมาะสมที่ทาร่วมกับเพื่อนและอิทธิพลของเพื่อนในการใช้อินเทอร์เน็ต และตัวปัจจัยภายในซึ่งเป็นสาเหตุส่วนบุคคล พบว่า พฤติกรรมติดสนทนาออนไลน์ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรการควบคุมตนมากที่สุด

3. ความฉลาดในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค (AQ) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) โดยส่งผ่านการควบคุมตนเอง (SET) และเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (ATT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวมพบว่าอิทธิพลในทางบวก สอดคล้องกับแนวคิดของ กรมวิชาการ (2546 : 2) ที่กล่าวว่า AQ เป็นตัวชี้ถึงความสามารถ แต่ละบุคคลในการดำรงชีวิตเมื่อเผชิญกับความทุกข์ หรืออุปสรรคแล้วสามารถจัดการต่อสถานการณ์หรือการต่อสู้เพื่อฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ และเป็นความสามารถในการใช้พลังความคิดของตนด้วยความมุ่งมั่นเอาชนะอุปสรรคความยากลำบากอย่างคนที่มีกำลังใจและความหวังอยู่เสมอ ช่วยให้ประสบความสำเร็จทั้งชีวิตส่วนตัวการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคม

4. การควบคุมตนเอง (SET)เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรม การใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) โดยส่งผ่านความเชื่อมั่นในตนเอง (SCF) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวมพบว่าอิทธิพลในทางบวก ซึ่งเมื่อบุคคลรู้จักควบคุมตนเองด้านพฤติกรรม ด้านอารมณ์ และอดทนต่อสถานการณ์ยั่วยุต่าง ๆ ในสังคมย่อมทำให้การรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในทางไม่ดีก็

จะมีมากขึ้น ใช้อินเทอร์เน็ตได้ถูกวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ วอลเตอร์ ซี เร็คเลสซ์ (พรณี ตาโรจน์. 2542 : 9 อ้างอิงจาก พรณี เกษมกล. 2540 : 25) ที่เชื่อว่าคนเรามีพลังผลักดันภายในให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยต่างๆทั้งภายนอกและภายในจิตใจเมื่อคนเราเผชิญกับสถานการณ์และปัญหาต่างๆที่มีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากกฎเกณฑ์ของสังคมแต่บางคนสามารถควบคุมตนเองได้ การควบคุมตนเองจากพลังภายในจิตใจและปัจจัยภายนอก การควบคุมตนเองเกิดจากพลังภายในจิตใจของแต่ละบุคคลได้แก่ การมีจิตสำนึกที่สามารถยับยั้ง ควบคุมตนเองได้ ความสำนึกที่ตีงาม การเคารพตนเอง มีโนธรรมที่ได้รับการพัฒนามาเป็นอย่างดี ความอดทนอดกลั้นต่อความซับซ้อนภายในจิตใจ ดังนั้น การควบคุมตนเองจากภายนอกเกิดจากการยึดมั่นจากกรอบธรรมเนียมที่บุคคลๆหนึ่งยึดถือเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน

5. ความเชื่อมั่นในตนเอง (SCF) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) โดยส่งผ่านเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (ATT) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวมพบว่าอิทธิพลในทางบวก ทั้งนี้เนื่องจากความเชื่อมั่นในตนเองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ช่วยให้กล้าคิด กล้าทำ ในสิ่งที่ตัวเองต้องการแสดงออกถึงการเป็นซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมิท (สมจินตนา คุปตสุนทร. 2547 : 15 อ้างอิงมาจาก Smit. 1961 : 185) กล่าวไว้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง การยอมรับตนเองหรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่างๆความเชื่อมั่นในตนเองจะมีในบุคคลใดมากน้อยเพียงใดนั้นสามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับความรู้สึกถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมากจะเป็นเหตุให้คนรู้สึกไม่มีคุณค่า ไม่พึงพอใจในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอุ่นใจ และชอบพึ่งผู้อื่นจนกลายเป็นคนขาดความเชื่อมั่นในตนเอง

6. เจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (ATT) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ (INR) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวมพบว่าอิทธิพลในทางบวก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รังสรรค์ โฉมยา (2552 : 11-12) กล่าวไว้ว่า ความรู้เชิงประเมินค่าของบุคคลต่อสิ่งใดๆว่าสิ่งนั้นๆ ดีหรือไม่ต่อตนเอง สัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลในลักษณะพึงพอใจ นำไปสู่ความพร้อมในการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกและการประเมินค่าเหล่านั้นคล้ายกับแนวคิดของ สุรางค์ โค้วตระกูล(2552 : 396) กล่าวไว้ว่าแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของหรือความคิด (Ideas) ทัศนคติอาจจะเป็นบวก หรือลบถ้าบุคคลมีทัศนคติบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีทัศนคติลบก็จะหลีกเลี่ยงทัศนคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษา พบว่า การทำหน้าที่ของครอบครัว อิทธิพลของสื่อ ความฉลาดในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค การควบคุมตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเอง และเจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์ ดังนั้น ผู้ปกครองควรคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ในการเสริมสร้างครอบครัว สร้างความรักความอบอุ่นและประเพณีเป็นบทบาทในการเป็นสมาชิกครอบครัวที่ดีต่อกัน และปลูกฝังความฉลาดในการเผชิญและฟันฝ่าฟันอุปสรรค ความเชื่อมั่นในตนเองเชิงบวก สร้างความคิดและปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน และโรงเรียนก็ควรมีการสร้างหลักสูตร เลือกจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ปัจจัยตัวแปรเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการออกแบบการเรียนรู้ ซึ่งถ้าทุกส่วนร่วมกันพัฒนาผู้เรียนก็จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตลดลง

1.2 จากการศึกษา พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ความเสี่ยงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่พึงประสงค์คือ เจตคติต่อการใช้อินเทอร์เน็ต ดังนั้น คณะครู ผู้ปกครอง จึงควรเน้นการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อการใช้อินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ต ให้ความรู้ของประโยชน์และโทษในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างใกล้ชิด เพื่อลดพฤติกรรมความเสี่ยงในการใช้อินเทอร์เน็ต

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่างที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดจังหวัดชัยภูมิ แต่การเสริมสร้างและปลูกฝังให้นักเรียนรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่เพียงประสงค์ในทุกกระดับ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่เพียงประสงค์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากสถาบันการศึกษาอื่นทั่วประเทศ ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอาชีวศึกษา ทั้งของภาครัฐและเอกชน เพื่อดูปัจจัยที่ส่งผลต่อรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่เพียงประสงค์ของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว และหาแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมเจตคติต่อความรักชาติของเยาวชนที่เหมาะสมต่อไป

2.2 จากผลการวิจัย พบว่า ตัวแปรเชิงสาเหตุที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ทั้ง 6 ตัวแปร สามารถ ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่เพียงประสงค์ ได้ร้อยละ 72.3 แสดงว่า ยังมีตัวแปรอื่น ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่เพียงประสงค์อีก ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไป จึงควรพิจารณานำตัวแปรอื่นที่มีอิทธิพลมาศึกษาเพิ่มเติมตามที่มีผู้วิจัยได้ทำการศึกษาไว้แล้วเช่น ความมีเหตุผลทางจริยธรรม และความฉลาดทางอารมณ์ บรรยากาศในชั้นเรียน สัมพันธภาพกับเพื่อนเพื่อให้โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการรับรู้ความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตไม่เพียงประสงค์ได้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

จรจรา สุวรรณทัต ลาดทองใบ ภูอภิรมย์ และกมล สุดประเสริฐ. รายงานการวิจัยฉบับที่ 44 เรื่อง

ความสามารถในการควบคุมตนเองของเด็กไทยในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษา

การฝึกทักษะ และการพัฒนาจิตลักษณะเพื่อการสร้างพลเมืองที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย

พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533

จิตติญาดา เจริญณณ. ความคิดเห็นของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมและการกลั่นกรอง

เนื้อหาบนอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ. จิตวิทยาการพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

ประม อดะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ : จำรัสการพิมพ์, 2540.

ประณต คำฉิม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร, 2543.

พรณี ดาโรจน์. “การใช้เทคนิคการควบคุมตนเองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้” วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม :

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2542.

พุทธทาสภิกขุ. การศึกษาคืออะไร. กรุงเทพฯ : ธรรมบุชา, 2531.

รังสรรค์ โฉมยา. รวมคำศัพท์ที่สำคัญทางจิตวิทยา. มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,

2552.

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล. อินเทอร์เน็ตกับคนไทยนักบริหาร. 26(1) : 23-45 ; มกราคม-มีนาคม, 2550

วีโรจน์ อารีย์กุล. การดูแลสุขภาพและการให้คำแนะนำวัยรุ่น Adolescent Health Care Supervision.

กรุงเทพฯ : กองกุมารเวชกรรม โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า, 2553.

คันสนีย์ ฉัตรคุปต์. เทคนิคสร้าง IQ EA AO 3Q เพื่อความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : สถาบันสร้างสรรค์ศักยภาพ
สมองศรีเอตีฟเบรน, 2545.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

สมจินตนา คุปตสุนทร. การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้าน
ของไทย. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2547.

อารี พันธุ์ณี. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ, 2538.